

Mye penger gir *ikke* gode karakterer

Dagsavisen har 20. juni et stort oppslag om at ”Mye penger gir gode karakterer” i grunnskolen. Det hevdes at denne påstanden er basert på en sammenligning av kommunenes driftsutgifter til undervisning og 10. klassingenes avgangskarakterer.

Dette vil jeg hevde er misvisende. Med avgangskarakterer menes vanligvis alle karakterene på vitnemålet, både standpunkt- og eksamenskarakterer. Avisens oversikt over de 10 kommunene med best karakterer og de 10 kommunene med dårligst karakterer avslører at det er standpunktskarakterer og ikke eksamenskarakterer som er brukt som sammenligningsgrunnlag. Dette opplyser også journalisten på e-post.

Eksamenskarakterene er fastsatt etter en nasjonal norm som skal vurdere hver elev i hver enkelt skole likt, mens standpunktkarakteren er bestemt av elevenes lærere. Ved standpunktkarakterer er derfor enkeltlærernes vurderinger og synspunkter sentrale. Det sier seg selv at det er vanskelig for en lærer å ha en klar og entydig vurdering av hvordan elevene i hennes klasse presterer i forhold til elever andre steder. Det må nødvendigvis være et mye større innslag av subjektive vurderinger når standpunktkarakterer bestemmes enn når eksamenskarakterer bestemmes. Det er nettopp derfor man har eksamener. En meningsfull sammenligning mellom kommuner må derfor baseres på eksamenskarakterer.

Jeg velger å presentere resultatene fra en slik sammenligning her fordi konklusjonen i Dagsavisens artikkel synes å være feil. Informasjon om karakterer, både standpunkt- og eksamenskarakterer, er offentliggjort av Læringscenteret (www.ls.no/utdanningsstatistikk/kar_grs_tab.asp). Driftsutgifter i grunnskolen offentliggjøres av Statistisk Sentralbyrå ((www.ssb.no/grs_kostratab-2002-06-20-01.html)). Jeg har ikke klart å finne de eksakt de samme tallene for driftsutgifter som Dagsavisen benytter, noe som nok skyldes at bakgrunnstallene til Statistisk Sentralbyrå er mange. Men min sammenligning viser likevel at det er en svak positiv sammenheng mellom standpunktkarakterer og driftsutgifter.

Men en sammenligning av gjennomsnittlig eksamenskarakterer og driftsutgifter viser ingen slik sammenheng. For å bruke den svært grove metoden som avisen bruker, nemlig å sammenligne ressursbruken i de 10 kommunene med best karakterer med de 10 kommunene med dårligst karakterer, finner jeg at netto driftsutgifter er lik for disse gruppene, mens brutto driftsutgifter som er et bedre mål på samlet ressursinnsats, faktisk er større i kommunene som presterer dårligst enn i kommunene som presterer best (60 versus 55 tusen kroner per elev).

Hva er lærdommen av dette? For det første er denne sammenligningen konsistent med mye internasjonal forskning som viser at viss det er sammenhengen mellom ressursinnsats og resultater i skolen, så er den svak. For det andre bør man ta hensyn til at læring per definisjon er en forbedring av kunnskaper. Derfor bør en sammenligning av kommuner baseres på kunnskapsøkning og ikke kunnskapsnivå. Sammenligningen over er alt for unyansert til at det er fornuftig å basere skolepolitikken på den.

Torberg Falch
Forsker
Institutt for samfunnsøkonomi
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet